

Kamer der Volksvertegenwoordigers		Chambre des Représentants	
Zittingsjaar 1936-1937	N° 84		Session de 1936-1937
N° 4XII: BEGROOTING	VERGADERING van 17 December 1936	SEANCE du 17 décembre 1936	BUDGET N° 4XII

BEGROOTING

van het Ministerie van Economische Zaken
voor het dienstjaar 1937.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE ECONOMISCHE
ZAKEN (1) UITGEBRACHT
DOOR DEN HEER VAN CAUWELAERT.

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Men mag de belangrijkheid van het Ministerie van Economische Zaken niet meten aan het bedrag van zijn begrooting. Dit bedrag is een van de laagste, maar het beleid van het Departement strekt zijn invloed uit op geheel ons economisch leven. Zijn werkzaamheid verdient dan ook de zeer bijzondere aandacht van de Kamer. Door het feit dat de begrooting in den Senaat werd neergelegd, kon evenwel de bespreking in den schoot van de Commissie van Economische Zaken der Kamer slechts een heperkte zijn. Verscheidene vraagstukken van bijzondere beteekenis voor 's Lands welvaart konden slechts onvoldoende worden toegelicht. Men gelieve met deze omstandigheden bij de volgende beschouwingen rekening te houden.

Voor de beoordeeling van den economischen toestand, zooals hij zich sedert het begin van de Regeering van Zeeland heeft ontwikkeld, worde verwezen naar de rede welke de Minister van Economische Zaken zoo pas heeft uitgesproken in den Senaat bij de behandeling van deze

Dit verslag n° 84 werd rondgedeeld op 22 December 1936.
(Reglement van de Kamer, art. 91, n° 5.)

een lid ondervraagd, verwees de Minister naar het verslag

(1) De Commissie bestond uit de heeren de Kerchove d'Exaerde, voorzitter; Dierkens, Gailly, Goblet, Gris, Missiaen, Uytroever, Van Santvoort, Vranckx. — Beekers, Delvaux, Rombauts, Sieben, Van Cauwelaert, van Schuylenbergh, Vindevogel. — Jennissen, Marien. — Derudder, Duyssburgh. — Deumens. — Gandibleux.

BUDGET

du Ministère des Affaires économiques
pour l'exercice 1937.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DES AFFAIRES
ECONOMIQUES (1)
PAR M. VAN CAUWELAERT.

MESDAMES, MESSIEURS,

L'importance du ministère des Affaires Economiques ne doit pas être mesurée au chiffre de son budget. Ce chiffre est un des plus bas, malgré que le ressort du département embrasse toute notre vie économique. Dès lors, son activité mérite l'attention spéciale de la Chambre. Du fait que le budget fut déposé au Sénat, il est résulté que la discussion au sein de la commission des affaires économiques dût être forcément limitée. Divers problèmes d'une importance spéciale pour la prospérité du pays n'ont pu être examinés à fond. On voudra bien tenir compte de ces circonstances en prenant connaissance des considérations ci-après.

Pour juger la situation économique telle qu'elle s'est développée depuis l'arrivée au pouvoir du gouvernement van Zeeland, il importe de se référer au discours que M. le Ministre des Affaires Economiques vient de prononcer au Sénat, à l'occasion de la discussion de ce budget. On

Le présent rapport n° 84 a été distribué le 22 décembre 1936. (Règlement de la Chambre, art. 91, n° 5.)

le Ministre se référa au rapport sur « l'adaptation

(1) La Commission était composée de MM. de Kerchove d'Exaerde, président; Dierkens, Gailly, Goblet, Gris, Missiaen, Uytroever, Van Santvoort, Vranckx. — Beekers, Delvaux, Rombauts, Sieben, Van Cauwelaert, van Schuylenbergh, Vindevogel. — Jennissen, Marien. — Derudder, Duyssburgh. — Deumens. — Gandibleux.

Kamer der Volksvertegenwoordigers		Chambre des Représentants	
Zittingsjaar 1936-1937	N ^o 84		Session de 1936-1937
N ^o 4XII: BEGROOTING	VERGADERING van 17 December 1936	SEANCE du 17 décembre 1936	BUDGET N ^o 4XII

BEGROOTING

van het Ministerie van Economische Zaken
voor het dienstjaar 1937.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE ECONOMISCHE
ZAKEN (1) UITGEBRACHT
DOOR DEN HEER VAN CAUWELAERT.

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Men mag de belangrijkheid van het Ministerie van Economische Zaken niet meten aan het bedrag van zijn begroting. Dit bedrag is een van de laagste, maar het beleid van het Departement strekt zijn invloed uit op geheel ons economisch leven. Zijn werkzaamheid verdient dan ook de zeer bijzondere aandacht van de Kamer. Door het feit dat de begroting in den Senaat werd neergelegd, kon evenwel de bespreking in den schoot van de Commissie van Economische Zaken der Kamer slechts een beperkte zijn. Verscheidene vraagstukken van bijzondere beteekenis voor 's Lands welvaart konden slechts onvoldoende worden toegelicht. Men gelieve met deze omstandigheden bij de volgende beschouwingen rekening te houden.

Voor de beoordeeling van den economischen toestand, zooals hij zich sedert het begin van de Regeering van Zeeland heeft ontwikkeld, worde verwezen naar de rede welke de Minister van Economische Zaken zoo pas heeft uitgesproken, in den Senaat, bij de behandeling van deze begroting. Dat deze toestand een bemoedigend beeld vertoont, kon moeilijk te goeder trouw worden betwist.

Welke is de politiek welke door de Regeering met het oog op de verdere mogelijkheden van onze economische heropleving zal worden gevolgd? Daarover, op verzoek van een lid ondervraagd, verwees de Minister naar het verslag

BUDGET

du Ministère des Affaires économiques
pour l'exercice 1937.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DES AFFAIRES
ECONOMIQUES (1)
PAR M. VAN CAUWELAERT.

MESDAMES, MESSIEURS,

L'importance du ministère des Affaires Economiques ne doit pas être mesurée au chiffre de son budget. Ce chiffre est un des plus bas, malgré que le ressort du département embrasse toute notre vie économique. Dès lors, son activité mérite l'attention spéciale de la Chambre. Du fait que le budget fut déposé au Sénat, il est résulté que la discussion au sein de la commission des affaires économiques dût être forcément limitée. Divers problèmes d'une importance spéciale pour la prospérité du pays n'ont pu être examinés à fond. On voudra bien tenir compte de ces circonstances en prenant connaissance des considérations ci-après.

Pour juger la situation économique telle qu'elle s'est développée depuis l'arrivée au pouvoir du gouvernement van Zeeland, il importe de se référer au discours que M. le Ministre des Affaires Economiques vient de prononcer au Sénat, à l'occasion de la discussion de ce budget. On pourrait difficilement contester de bonne foi que cette situation se présente sous un aspect encourageant.

Quelle est la politique que le gouvernement compte suivre en vue des possibilités futures de notre restauration économique? Interrogé à cet égard par un membre, le Ministre se référa au rapport sur « l'adaptation

(1) De Commissie bestond uit de heeren de Kerchove d'Exaerde, voorzitter; Dierkens, Gailly, Goblet, Gris, Missiaen, Uytroever, Van Santvoort, Vranckx. — Beckers, Delvaux, Rombauts, Sieben, Van Cauwelaert, van Schuylenbergh, Vindevogel. — Jennissen, Marien. — Derudder, Duysburgh. — Deumens. — Gandibleux.

(1) La Commission était composée de MM. de Kerchove d'Exaerde, président; Dierkens, Gailly, Goblet, Gris, Missiaen, Uytroever, Van Santvoort, Vranckx. — Beckers, Delvaux, Rombauts, Sieben, Van Cauwelaert, van Schuylenbergh, Vindevogel. — Jennissen, Marien. — Derudder, Duysburgh. — Deumens. — Gandibleux.

onlangs uitgebracht « over de Economische heraanpassing van België », door de « Commissie voor Nijverheidsoriëntering », en verschenen in het *Arbeidsblad* van September 1936. Dit verslag werd goedgekeurd door den Ministeraad, in zijne vergadering van 14 September II. en kan worden beschouwd als de uitdrukking van de algemeene richtlijnen welke de Regeering van zins is te volgen.

In dit verslag wordt ook de vraag behandeld, welke de gedragslijn behoort te wezen van de Regeering om te voorzien, door nieuwe nijverheden of door de verjonging en uitbreiding van oude, in de leemten welke ontstaan door het verdwijnen of het verouderen van nijverheden welke in het verleden van waarde zijn geweest voor onze nationale voortbrengst.

De beraadslagingen van bedoelde Commissie hebben zich, tot nu toe, voornamelijk op een principieel terrein bewogen. Maar de indruk dien men ondergaat bij het lezen van de eerste samenvatting welke zij van haar studiewerk heeft gegeven, getuigt voor de zakelijkheid en de klaarheid van inzicht, welke zij aan den dag heeft gelegd. Het is te hopen dat zij deze zelfde eigenschappen en tevens een volledige onbevangenheid van oordeel zal aan den dag leggen, bij het behandelen van de praktische problemen die zij verder zal hebben te behandelen. Deze wensch geldt in het bijzonder voor de behandeling van de vraagstukken welke de industriële reorganisatie betreffen van sommige streken, waarvan de economische bedrijvigheid door natuurlijke oorzaken of door de tijdsomstandigheden wordt bedreigd. Voor bepaalde gevallen — namelijk voor de Borinage en voor Zuidelijk West-Vlaanderen — heeft de Regeering bijzondere Commissarissen aangesteld. Het is te hopen dat deze grondige onderzoekingen tot praktische besluiten zullen leiden, maar er dient tevens gewaakt dat men zich niet door vooringenomenheid late verleiden, tot kunstmiddelen die niet tot een gezonde herleving zouden bijdragen.

Een lid drukt, in verband met deze kwestie, den wensch uit dat de Regeering een werkdadigen steun zou verleen voor de oprichting en den uitbouw van het Technologisch Instituut waarvan het initiatief is uitgegaan van het Vlaamsch Economisch Verbond. Een welgeorganiseerd instituut van dien aard kan een kostbare bron van voorlichting worden voor de bedrijfsleiders die zoekende zijn om hun voortbrengst- en afzetmogelijkheden bij de behoefte van de markt beter aan te passen. Ditzelfde lid steunt op de wenschelijkheid dat de Regeering meer bijzonder behulpzaam zou zijn om technische opzoekingen te bevorderen, die ten goede komen aan de bedrijven van kleineren of middelmatigen omvang. Deze beschikken niet, zooals de groote ondernemingen, over de middelen om, op eigen kosten, groote opzoekingslaboratoria in het leven te houden en, anderzijds, de menigvuldigheid van de middenstandsbedrijven moet er ons doen naar streven om allen te doen deelen in eenzelfde technischen vooruitgang. Er zijn dus gemeenschappelijke studiegelegenheden noodig en deze kunnen niet worden tot stand gebracht zonder de medehulp en zelfs zonder het initiatief van de openbare besturen. Er worde bovendien gewaakt dat niet, zooals thans gebeurt, wanneer alle voorbereidingen zijn getroffen om de propaganda voor nieuwe nijverheidsprocedés te ondernemen, de Regeering niet over de vereischte geldelijke middelen blijkt te beschikken.

économique de la Belgique », établi récemment par la « Commission d'orientation industrielle » et publié dans la *Revue du Travail* de septembre 1936. Ce rapport approuvé en Conseil des ministres du 14 septembre dernier peut être considéré comme l'expression des directives générales que le gouvernement entend suivre.

Dans ce rapport, on examine aussi la question de savoir quelle doit être la ligne de conduite du gouvernement en vue de combler, par l'établissement d'industries nouvelles ou par le rajeunissement ou l'extension d'industries anciennes, les lacunes dues à la disparition ou au vieillissement d'industries qui, dans le passé, ont contribué à notre production nationale.

Jusqu'à présent les discussions de cette Commission n'ont guère dépassé le cadre des principes. Mais l'impression qui se dégage de la lecture du premier résumé qu'elle vient de donner de ses études, témoigne de l'objectivité et de la compréhension dont elle a fait preuve. Il est à espérer qu'elle fasse preuve des mêmes qualités et de la même liberté d'esprit lorsqu'il s'agira d'entamer les problèmes pratiques dont elle aura à s'occuper dans la suite. Ce vœu vise spécialement l'examen des problèmes concernant la réorganisation industrielle de certaines régions dont l'activité économique est menacée par des causes naturelles ou les circonstances présentes. Pour des cas déterminés — à savoir le Borinage et le sud de la Flandre occidentale — le gouvernement a désigné des Commissaires spéciaux. Qu'il nous soit permis d'espérer que ces recherches approfondies conduiront à des résultats pratiques. Il y a lieu de veiller, toutefois, à ne pas se laisser entraîner à des remèdes artificiels dont on ne peut pas attendre une reprise saine.

En rapport avec cette question un membre exprime le vœu que le gouvernement prête une aide efficace en vue de l'établissement et du développement de l'Institut Technologique dont l'initiative émane du Vlaamsch Economisch Verbond.

Un institut de ce genre, bien organisé, peut devenir une source précieuse d'information pour les chefs d'entreprise cherchant à mieux adapter leurs capacités de production et d'écoulement aux exigences du marché. Le même membre insiste sur ce qu'il serait souhaitable de voir le gouvernement apporter une aide plus grande en vue des recherches techniques profitables aux entreprises de petite ou moyenne importance. Celles-ci ne disposent pas, comme les grandes entreprises, des moyens nécessaires pour assurer, à leurs propres frais, le maintien de grands laboratoires pour les recherches et, d'autre part, la multiplicité des entreprises des classes moyennes doit nous inciter à les faire bénéficier toutes d'un même progrès technique. Des possibilités d'étude communes s'imposent donc et celles-ci ne peuvent être créées sans le concours et même sans l'initiative des administrations publiques. Il convient de veiller à ce qu'il n'arrive plus comme maintenant, que lorsque tout est prêt pour une propagande en faveur de nouveaux procédés industriels, le gouvernement ne dispose pas des moyens financiers requis.

Het aldus opgeworpen vraagstuk werd reeds aangeraakt door de Commissie van Nijverheidsoriëntering, waar zij spreekt over de oprichting van technische laboratoria welke naast, maar in voeling met onze Hoogeschoolinstellingen, zouden werkzaam dienen te zijn om tusschen de wetenschap en de nijverheid een gemakkelijker overgang tot stand te brengen. Deze gedachte moge bij de Regeering de verdiende belangstelling ontmoeten.

Een ander lid drukte zijn bezorgdheid uit over het aantal technici, in het bijzonder van jonge ingenieurs die zonder betrekking blijven, terwijl er nog steeds ondernemingen zijn, die, bij gemis aan voldoende aanpassing van hun bewerktuiging en werkmethoden aan de moderne vereischen, het geleidelijk moeten afleggen tegen de meer vooruitstrevende buitenlandse nijverheden. Voorbeelden werden genoemd, o. a. uit het textielbedrijf, en de vraag werd gesteld of de Regeering niet bij machte was om de ondernemingen, die aldus ten achteren blijven, tot een beter inzicht van haar eigen belang te brengen en tevens de bewerkstelling van onze technisch gestudeerden te bevorderen.

Deze tusschenkomst beantwoordt volkomen aan de bezorgdheid welke door de Commissie voor Industriële Heraanpassing in haar reeds meermaals vermeld verslag werd onderlijnd. « Het is voor niemand een geheim, zoo schrijft » zij (bl. 55), dat vele fabricaties nog in handen zijn van » ondernemingen welke zonder ingenieurs en technici werken; in zulke voorwaarden, zijn zij natuurlijk ten prooi » aan de concurrentie der vreemde landen, welke hun productien verbruiken. Die verruiming der intellectuele » kaders van geheel ons productieapparaat vormt veel » meer het aangewezen middel tot opslorping der intellectuele werkloosheid dan de vermindering van het aantal gediplomeerden, althans in de specialisaties welke » tot de industrie voorbereiden. » Het voorbeeld van Engeland dat door de oprichting van een Departement van wetenschappelijke en industriële opzoekingen tot verrassende uitslagen is gekomen, moge als een proefondervindelijk bewijs gelden voor de doelmatigheid van deze geestelijke tonificatie van de nijverheid. Het is volstrekt noodig dat wij in dit opzicht onze inspanning verhoogen. Het zal altijd het loonend middel zijn om onze algemeene welvaart te bevorderen. Niets is goedkooper dan scheppende wetenschap; maar de practische keuze van de geschikte mannen vergt, van wege de openbare besturen die belast zijn met de benoemingen en met de organisatie van de betrokken instellingen, een verheven zin voor de geestelijke waarden en voor het algemeen welzijn.

De bedoeling met welke deze vraag werd geopperd is geenszins de Regeering te verleiden tot ongepaste inmengingen in private aangelegenheden, voor welke zij noch de wettelijke bevoegdheid noch de technische toerusting heeft: noch minder haar verantwoordelijkheden op den rug te schuiven, welke in het kader van ons vrij bedrijfsleven niet passen. De bedoeling is enkel de Regeering op te wekken om, waar het past, het initiatief van onze bedrijfsleiders in de goede richting aan te sporen en onze wetenschappelijke instellingen behoorlijk nutterusten om hunne taak van groeiorganen van ons gemeenschappelijk leven op vrucht-

Le problème ainsi soulevé est déjà abordé par la Commission d'orientation industrielle lorsqu'elle traite de la création de laboratoires techniques lesquels fonctionneraient à côté de nos installations universitaires et d'accord avec elles, afin de réaliser entre la science et l'industrie une communication plus aisée. Cette idée devrait rencontrer de la part du gouvernement l'intérêt mérité.

Un autre membre se déclare soucieux vis-à-vis du nombre de techniciens, spécialement de jeunes ingénieurs, restant sans emploi, alors qu'il y a encore des entreprises qui, à défaut d'adaptation suffisante de leur outillage et de leurs méthodes de travail aux exigences modernes, doivent progressivement céder le terrain à des entreprises industrielles étrangères plus adaptées au progrès. Des exemples ont été cités notamment en matière d'industrie textile et la question a été posée de savoir si le gouvernement n'était pas en mesure d'amener les entreprises, restant ainsi en arrière, à une meilleure conception de leur propre intérêt et de favoriser en même temps, l'embauchage de nos techniciens sortis des écoles.

Cette intervention répond entièrement à la préoccupation soulignée par la Commission de réadaptation industrielle dans son rapport déjà cité à différentes reprises. « Il n'est » un secret pour personne, écrit-elle, que de nombreuses » fabrications sont encore l'apanage d'usines travaillant » sans ingénieur ou avec un personnel d'ingénieurs et de » techniciens insuffisant. Dans de telles conditions, elles » sont naturellement la proie de la concurrence des pays » étrangers consommateurs de leurs marchandises. L'élargissement des cadres intellectuels de tout notre appareil » de production est donc un remède plus indiqué au chômage intellectuel que la diminution du nombre des diplômés, tout au moins dans les spécialités conduisant à l'industrie. » L'exemple de l'Angleterre qui, par la création d'un département de recherches scientifiques et industrielles est arrivée à des résultats surprenants, peut servir d'exemple expérimental quant à l'efficacité de cette tonification intellectuelle de l'industrie. Il est absolument nécessaire que nous intensifions nos efforts dans ce sens. Ce sera toujours le moyen rémunérateur en vue de stimuler la prospérité générale. Rien n'est meilleur marché qu'une science créatrice; mais le choix pratique des hommes qualifiés exige, de la part des administrations publiques chargées des nominations et de l'organisation des organismes en cause un sens élevé des valeurs spirituelles et du bien-être général.

L'intention dans laquelle cette question a été soulevée ne vise pas à amener le gouvernement à s'immiscer de façon déplacée dans des questions d'ordre privé, pour lesquelles il n'a ni la compétence légale ni l'armature technique, et moins encore à lui faire endosser des responsabilités ne convenant pas au cadre de notre libre vie industrielle. Le but est seulement d'amener le gouvernement à encourager, là où il convient, l'initiative de nos chefs d'entreprise, et d'équiper convenablement nos institutions scientifiques afin de remplir de façon fructueuse leur tâche d'organe de croissance de notre vie commune. L'occasion d'agir dans ce sens ne lui fait pas défaut.

bare wijze te vervullen. De gelegenheid om in dien geest te handelen ontbreekt haar niet.

Overigens, een bedachtzame uitoefening van de prerogatieven die zij thans reeds in zoo ruimer mate uitoefent ten opzichte van ons economisch leven, verplichten haar een waakzaam oog te houden op de mededingingsvaardigheid van ons bedrijfsleven. De lijst van nijverheidstakken welke door de brutale bescherming, die men contingentering noemt, tegen de overrompeling van onze markt door buitenlandsche mededingers worden gevrijwaard, wordt steeds langer; het aantal ondernemingen die door financieele of andere maatregelen van den Staat worden gesteund, is niet gering en, naar gelang de bedrijfsordening meer omvang zal aannemen, zal de voortbrengst en het verbruik aan vastere voorschriften worden onderworpen. Er schuilt achter al deze nieuwigheden een gevaar voor hetwelk zelfs de meest overtuigde voorstanders het oog niet kunnen sluiten, het gevaar van verstarring in verouderde methodes, het gevaar van de sluimerende genoegzaamheid welke de industrie steeds heeft bedreigd in haren scheppingsdrang, wanneer men ze hult in den veiligheidsmantel van het protectionisme. De Regeering heeft niet alleen den verbruiker te verdedigen tegen onbehoorlijke prijsstijging, zij moet den voortbrenger zelf waarschuwen tegen het gevaar van de vroegtijdige verstarring en hem desnoods aan zekere gevaren prijsgeven om hem tot nieuwen strijdlust op te wekken.

Indien deze aandrift tevens leiden kan tot een ruimere aanwerving van technische hoogeschoolgediplomeerden, kunnen we dit enkel toejuichen. De gedwongen werkeloosheid van onze jonge gestudeerden is meer dan een pijnlijk geval voor het slachtoffer en zijn familie. Wanneer deze werkloosheid een zekeren omvang aanneemt en zich over jaren uitstrekt, wordt ze een maatschappelijke ramp en een nationaal gevaar van eerste grootte. Een verbitterde geleerde is een element van wanorde, van maatschappelijke ontbinding bij uitstek. Zijn grooter gevoeligheid maakt hem zijn bestaan minder dragelijk, zijn geestelijke ontwikkeling schept de behoefte om anderen in zijn zedelijken nood te betrekken. Niets is, ten andere, weeker voor het roest van de werkloosheid dan verstandelijke arbeidskracht, en het kapitaal aan scheppingsvermogen dat gedurende de crisisjaren reeds is te loor gegaan in den persoon van duizenden jonge geleerden — technici en anderen — die, na het veroveren van hun hoogeschooldiploma's gedurende jaren tot last hebben moeten dienen voor zichzelf en hun naastbestaanden, is grooter dan iemand vermoedt.

Het zou gewenscht zijn dat de Regeering eens een grondig onderzoek naar dezen toestand zou instellen en raad slagen over de middelen die kunnen in het werk worden gesteld om er aan te verhelpen. Zij zal een gereede hulp vinden bij de vereenigingen van oud-hoogeschoolgediplomeerden en bij de groote economische vereenigingen als zijn het C. C. I., het V. E. V. e. a. Het land kan er enkel goed bij varen.

Met bijzonderen nadruk werd de aandacht gevestigd op de noodzakelijkheid van een meer uitgebreiden, een meer vertrouwbaren en een meer actueelen dienst van economische statistiek. Deze dienst is feitelijk — wat betreft het Ministerie van Economische Zaken — niet bestaande en

Pour le surplus, l'exercice circonspect des prérogatives qu'il exerce déjà maintenant dans une mesure si large à l'égard de notre vie économique l'oblige à prêter une attention vigilante à l'aptitude à la concurrence de nos industries. La liste des branches d'industrie qui, grâce à un protectionnisme brutal, dénommé contingentement, sont préservées contre le débordement de notre marché par des concurrents étrangers s'allonge de plus en plus; le nombre d'entreprises secourues par des mesures financières ou autres de l'Etat n'est pas négligeable, et au fur et à mesure que la réglementation industrielle prendra plus d'extension la production et la consommation seront soumises à des prescriptions plus strictes. Derrière toutes ces nouveautés se cache un danger auquel ne peuvent se montrer indifférents même leurs partisans les plus convaincus, le danger de se figer dans des méthodes vieilles, le danger d'une satisfaction somnolente qui a toujours mis en péril la force créatrice de l'industrie, lorsqu'on drapé celle-ci dans le manteau protecteur du protectionnisme. Le Gouvernement doit non seulement protéger le consommateur contre une hausse déplacée des prix, mais il doit prévenir le producteur lui-même contre le danger d'une tranquillité intempestive et le laisser exposé, s'il le faut, à certains dangers afin d'exciter à nouveau son ardeur combative.

Si cette impulsion pouvait en même temps mener à un engagement plus ample de techniciens, diplômés d'université, nous ne pourrions qu'y applaudir. Le chômage forcé de nos jeunes intellectuels est plus qu'un cas pénible pour la victime et sa famille. Quand ce chômage prend certaines proportions et s'étend sur des années, il devient une calamité sociale et un danger national de première importance. Un intellectuel aigri est essentiellement un élément de désordre, de décomposition sociale. Sa sensibilité plus développée lui rend son existence moins supportable; son développement intellectuel lui donne le besoin de faire partager sa détresse morale par d'autres. Rien n'est d'ailleurs plus sensible à la rouille du chômage que les forces intellectuelles, et le capital de puissance créatrice déjà perdu au cours des années de crise dans la personne de milliers de jeunes intellectuels — techniciens et autres — qui après avoir conquis leur diplômes d'université ont pendant des années été à charge d'eux-mêmes et de leur entourage, est plus grand que personne ne pense.

Il serait souhaitable que le gouvernement procédât à une enquête approfondie concernant cette situation et examinât les moyens qui peuvent être mis en œuvre pour y remédier. Il trouvera toute la collaboration nécessaire auprès des associations d'anciens étudiants et auprès des grandes associations économiques telles que la C. C. I., le V. E. V., etc. Le pays ne peut qu'y gagner.

L'on a tout spécialement attiré l'attention sur la nécessité d'avoir un service de statistique économique plus développé, plus sûr et plus actuel. En ce qui concerne le ministère des Affaires Economiques, ce service en réalité est inexistant et il est superflu de signaler les désavan-

het is overbodig te wijzen op de ernstige ongemakken, welke daaruit voor een doelmatige politiek voortvloeien. Een lid drong aan, dat op de begroting een behoorlijk krediet voor de inrichting van dezen dienst zou worden uitgetrokken.

In de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp dat de Regeering onlangs heeft ingediend, bij de Kamer, tot het instellen van statistische onderzoekingen, op door haar bepaalde data, wijst zij zelf op de noodzakelijkheid om, te gepaste tijde, te kunnen beschikken over voldoende gegevens, ten einde in spoedeisende gevallen de nationale bedrijvigheid te kunnen beschutten of aanwakken, en de Kamer heeft de gevraagde machtiging gaarne verleend. Maar zelfs deze uitgebreide gelegenheidsonderzoekingen zijn niet voldoende. De traagheid met welke tot nu toe de verzamelde gegevens werden verwerkt heeft, bovendien, de nuttigheid van de periodische onderzoekingen zeer vermindert. Het is wenschelijk dat eens en voorgoed met allen sleur worde gebroken. Wat kan, in een snelvoortschrijdenden tijd als deze, een statistisch onderzoek dat in 1930 werd gedaan en waarvan op dit oogenblik nog alle uitslagen niet zijn gekend, aan praktisch nut opleveren? De Minister van Economische Zaken mag niet veroordeeld zijn om te wachten met maatregelen, tot wanneer de nood is aangebroken en de particulieren zijn departement komen overstelpen met klachten. Hij moet een middel hebben om den polsslag van onze industriele bedrijvigheid te volgen, dag voor dag, en hij moet bestendig op de hoogte kunnen blijven van de uitwerking van de beschermings- of contingentieeringsmaatregelen die hij, ten bate van zekere bedrijfstakken, heeft genomen. Het is niet voldoende dat hij van de belanghebbenden zelf van tijd tot tijd eenig bericht ontvangt over den gang van zaken — zooals het zelfs het geval is voor een zoo gewichtige en zoo veilig gereguleerde nijverheid als de kolenindustrie — om met gerust geweten richting te geven aan 's Lands bedrijvigheid. De belangrijkheid van de Regeeringsrol in ons economisch leven schijnt nog altijd niet voldoende tot de opinie doorgedrongen. De crisis vrat reeds enkele jaren aan onze welvaart, vooraleer erkend werd dat de oude waakdienst van openbare orde niet meer toereikend was en dat ook wij, willens nillens, de eischen van een min of meer geleide economie niet geheel konden ontwijken. Wij zijn, ook nu nog, huiverig voor Staatstusschenkomst gebleven en het blijft gewenscht dat we in zaken van Staatstusschenkomst niet verder zullen gaan dan de tijdsomstandigheden ons opleggen. Maar het staat niettemin vast dat we, binnen afzienbaren tijd, niet meer zullen terugkeeren naar het regiem van ongebreidelde vrijheid en ongeordende voortbrengst, dat we vóór den oorlog gekend hebben. Wij stappen regelrecht naar een vastere bedrijfsordening en hoezeer onze bekommernis ook weze op deze wijze aan de gevaren van een eigenlijke Staatseconomie te ontsnappen, deze nieuwe toestand legt aan de Regeering het vereischte op, zich zorgvuldig en doorlopend op de hoogte te houden van den ontwikkelingsgang van het bedrijfsleven, in het algemeen, en van de onderscheidene bedrijfsschappen in het bijzonder. Dit impliceert voor haar de noodzakelijkheid om te kunnen beschikken over een voldoende talrijke nijverheidsinspectie en over een verzorgden statistischen dienst.

lages sérieux qui en découlent pour une politique efficace. Un membre a insisté pour qu'un crédit convenable fût inscrit au budget pour l'organisation de ce service.

Dans l'exposé des motifs du projet de loi que le gouvernement a déposé récemment à la Chambre concernant l'organisation, à des dates fixées par lui, d'enquêtes statistiques, il signale lui-même la nécessité de disposer en temps utile de données suffisantes, afin de pouvoir, dans des cas urgents protéger ou encourager l'activité nationale et la Chambre ne demandait pas mieux que de lui accorder l'autorisation requise. Mais même ces enquêtes occasionnelles étendues ne suffisent pas. La lenteur avec laquelle les données recueillies ont été ordonnées jusqu'à présent, a, en outre, fortement diminué l'utilité des enquêtes périodiques. Il est souhaitable qu'on en finisse une fois pour toutes avec toute routine. Quelle peut être, à une époque qui avance aussi vite que la nôtre, l'utilité pratique d'une enquête statistique faite en 1930 et dont on ne connaît pas encore à l'heure actuelle tous les résultats? Le Ministre des Affaires Economiques ne peut être condamné à attendre, pour prendre des mesures, que le besoin se fasse sentir et que les particuliers viennent inonder son département de plaintes. Il doit disposer d'un moyen pour suivre au jour le jour le pouls de notre activité industrielle, et il doit pouvoir rester constamment au courant des résultats des mesures de protection ou de contingentement qu'il a prises en faveur de certaines branches d'industrie. Il ne suffit pas que les intéressés eux-mêmes lui fassent connaître de temps à autre la marche de leurs affaires, comme c'est le cas même pour une industrie aussi importante et aussi bien réglementée que l'industrie charbonnière, pour qu'il puisse en conscience diriger l'activité du pays. L'importance du rôle gouvernemental dans notre vie économique ne semble pas toujours être suffisamment comprise par l'opinion publique. La crise entamait déjà depuis plusieurs années notre prospérité, avant qu'on ne reconnût que les anciennes méthodes ne suffisaient plus et que nous aussi, bon gré ou mal gré, ne pouvions échapper complètement aux exigences d'une économie plus ou moins dirigée. Maintenant encore nous avons horreur de toute intervention d'Etat, et il demeure souhaitable de ne pas aller plus loin en matière d'intervention d'Etat que les circonstances l'exigent. Mais il est néanmoins certain que nous ne retournerons pas de sitôt au régime de liberté illimitée et de production désordonnée que nous avons connu avant la guerre. Nous allons tout droit à une organisation économique plus stricte et quel que soit notre souci d'échapper aux dangers d'une économie d'Etat proprement dite, cette nouvelle situation impose au gouvernement le devoir de se tenir attentivement et constamment au courant du développement de la vie industrielle en général, et des différentes industries en particulier. Ceci implique pour lui la nécessité de pouvoir disposer d'un service d'inspection industrielle suffisamment nombreux et d'un service statistique bien soigné. Pour le moment, il n'a ni l'un ni l'autre et il est souhaitable que d'urgence il soit pourvu à cette lacune.

Zij bezit thans noch het een noch het ander en het is wenschelijk dat in deze dubbele leemte spoedig worde voorzien.

In verband met de onmogelijkheid om thans reeds een einde te maken aan het stelsel van de contingentteering, werd door een lid gewezen op de bezwaren welke uit dezen toestand voortvloeien voor het tot stand brengen van nieuwe of het ontwikkelen van jonge ondernemingen. De invoervergunningen worden door den band voorbehouden aan de ondernemingen die reeds op de markt waren gedurende de voorafgaandelijke periode en in evenredigheid met hun toenmaligen invoer. Het is inderdaad moeilijk een anderen maatstaf aan te leggen, zonder te vervallen in willekeur of aan de verdenking van bevoorrechtiging bloot te staan. Grote bezwaren brengt het trouwens niet mee, wanneer een contingentteering maar van zeer tijdelijken aard is en, bij den aanvang, werd inderdaad gehoopt dat deze methode van invoerbeperking spoedig door betere internationale handelregelingen zou kunnen worden vervangen. Het verliep echter anders en thans zijn er contingentteeringsbesluiten die reeds enkele jaren oud zijn geworden. Er moet langzamerhand aan de toekomst worden gedacht. De contingentteering mag geen consolidatie van het handelsverkeer ten gunste van enkelen bewerken. Er moet ruimte worden behouden of geschapen voor jonge initiatieven. De Commissie hoopt dat de Minister van Economische Zaken nieuwe regelingen zal weten te vinden, die de normale vernieuwing en verplaatsing van den handel mogelijk maken, wanneer de contingentteering zich over enkele jaren dreigt uit te strekken.

**

Een lid drukt zijn leedwezen uit over het volgens hem ontoereikend karakter van het mijntoezicht en wees aan deze omstandigheid de menigvuldigheid van mijnrampen toe. Een ander lid vraagt zich af of de Commissie ingesteld om de mijnreglementen te herzien, wel haren plicht doet. Hij verlangt van den bevoegden Minister te vernemen hoe dikwijls deze Commissie sedert 1930 is samengekomen.

De zorg omtrent de veiligheid en de gezondheid van de mijnwerkers is onbetwistbaar een van bijzondere verplichtingen voor de Regeering; en de Commissie hoopt dat de heer Minister van Economische Zaken haar bevredigende inlichtingen dienaangaande zal kunnen verschaffen.

Het kolenvraagstuk heeft ook langs andere zijde de aandacht getrokken. De opeenvolgende prijsverhoogingen welke in 1935 en 1936 hebben plaats gehad en de toenemende schaarschte van brandstof hebben, in den laatsten tijd, bij velen de vraag doen oprijzen of de bescherming en de bevoorrechtiging welke door de Regeering aan het kolenbedrijf werden verleend, niet zouden moeten verminderen. De Kamer van koophandel van Antwerpen heeft, in de laatste dagen, met aandrang gevraagd dat aan den kolenhandel een groote vrijheid van bewegen zou worden teruggegeven.

Het is onbetwistbaar dat de kolenmijnnijverheid sedert een paar jaar een periode doormaakt van stijgende welvaart. De productie die gedurende jaren binnen vernauwde grenzen moest worden gehouden, kon opnieuw op volle peil worden gebracht; de beschikbare stocks zijn gedaald beneden de normale verhoudingen; de exportmogelijkheden werden verruimd bij gunstige prijsvoorwaarden, vooral in de richting van de Franse markt die steeds een groote afnemer van Belgische kolen is geweest, en de buitenland-

En présence de l'impossibilité de mettre fin dès à présent au système des contingentements, un membre signale les inconvénients auxquels cette situation donne lieu en ce qui concerne l'établissement et le développement de jeunes entreprises. Les licences d'importation sont, en général, réservées aux entreprises qui étaient déjà sur le marché pendant la période précédente et en proportion de leur importation à cette époque. Il est, en effet, difficile d'appliquer une autre mesure sans donner lieu à l'arbitraire ou au soupçon de partialité. Les inconvénients ne sont d'ailleurs pas grands quand le contingentement est d'ordre purement temporaire. Au début, en effet, on avait l'espoir que cette méthode de restriction de l'importation pourrait être remplacée bientôt par un arrangement commercial international. Mais les choses se passèrent autrement et, pour le moment, il y a des arrêtés de contingentements vieux de quelques années. Il est temps de penser à l'avenir. Le contingentement ne peut donner lieu à une consolidation du commerce en faveur de quelques-uns. On doit faire place aux jeunes initiatives. La Commission espère que M. le Ministre des Affaires économiques réussisse à trouver une réglementation nouvelle qui rendra possible un renouvellement normal du commerce, quand le contingentement menace de se perpétuer pendant des années.

**

Un membre a regretté l'insuffisance de l'Inspection des Mines et a attribué à cette circonstance la multiplicité des catastrophes minières. Un autre membre se demande si la commission instituée en vue de reviser le règlement des mines s'acquitte bien de sa tâche. Il désire que le Ministre lui dise combien de fois depuis 1930 cette commission s'est réunie.

Il est incontestable que le Gouvernement a le devoir strict de veiller sur la sécurité et la santé des mineurs et la Commission espère que M. le Ministre des Affaires Economiques voudra bien lui fournir des renseignements satisfaisants sous ce rapport.

Un autre aspect du problème charbonnier s'est imposé à l'attention. A la suite des augmentations successives du prix du charbon en 1935 et 1936 et de la pénurie croissante du charbon ces derniers temps, nombreux sont ceux qui se demandent si le gouvernement ne devrait pas mettre un frein à la protection et au régime de faveur dont jouit l'industrie charbonnière. La Chambre de Commerce d'Anvers a demandé ces derniers jours avec insistance qu'on rende une grande liberté de mouvement au commerce du charbon.

Il est incontestable que l'industrie charbonnière traverse une période de prospérité croissante depuis ces deux dernières années. La production ayant dû être limitée pendant des années a été ramenée à son plein rendement; les stocks disponibles sont tombés en dessous des proportions normales; les facilités d'exportation se sont accrues grâce aux prix avantageux surtout vers le marché français, qui de tout temps fut un grand preneur de charbon belge. La concurrence étrangère, tant en ce qui

sche concurrentie wordt zoowel, wat de ingevoerde hoeveelheden als wat de prijzen betreft, door contingentieering en invoertaksen in toom gehouden, terwijl de binnenlandse afzetmogelijkheden door de algemeene heropleving van onze nijverheid aanzienlijk werden verruimd. Er heeft zich aldus een toestand ontwikkeld, voor welken de Regeering niet onoplettend mag zijn, wil zij, enerzijds, de algemeene welvaart die van een goedkope en gemakkelijke kolenvoorziening afhankelijk is, niet schaden en, anderzijds, de sancering welke ook in het kolennijbedrijf bestendig noodig is, o.a. door het uitschakelen van niet-rendende ondernemingen, niet tegengaan.

Men behoeft daarom niet de aangenomen politiek volkomen prijs te geven. Het is inderdaad nog te vroeg om nu reeds uit het oog te verliezen welke zorgwekkende jaren de kolennijverheid van 1930 tot 1934 heeft doorgemaakt, met de voortdurende bedreigingen van werkstaking en gewelddadige conflicten die er mede gepaard gingen. Zonder de toenmalige ingevoerde beschermingsmaatregelen, zonder de bedrijfsregeling welke, in 1934, door de Wetgevende Kamers werd mogelijk gemaakt, zou onze kolennijverheid in een toestand zijn verzonken, waarvan de sociale en de economische ellende onafzienbaar waren geweest. Indien het thans ingetreden herstel voldoende is om een ontspanning van de vroegere beschermingsmaatregelen mogelijk en wenschelijk te maken, het is geen reden om terug te keeren tot de ongeregelde en onbewaakte toestanden waarvan wij de gevaren hebben leeren kennen.

Het weze echter toegelaten te doen uitschijnen dat het organiek stelsel dat aan de Kamers in 1934 werd voorgesteld, niet volledig tot zijn recht is gekomen. Door de afsluiting van hun bedrijf, onder vorm van een coöperatief die thans al de mijnondernemingen omvat, hebben de mijnbazen de kans gevonden om, zonder regeeringstusschenkomst, hun prijzen en verkoopvoorwaarden te bepalen. Zij hebben daarvoor weten te voorkomen dat de Regeering zich rechtstreeks zou bemoeien met hunne verkoopspolitiek. Een van de gevolgen is geweest dat de consultatieve organisatie van de verbruikers, welke de normale tegenhanger moest zijn van de bescherming aan de voortbrengst verleend, praktisch geen vruchten heeft afgeworpen, en dat de kolenproducenten, met de hulp van de Staatsbescherming, een bedrijfsmonopool hebben geschapen, dat niet onvoorwaardelijk kan worden goedgekeurd. Het is wenschelijk — en een lid heeft er nadruk op gelegd — dat de Regeering tot de oorspronkelijke opvatting van deze bedrijfsorganisatie terugkeere, zooals zij door de Kamer werd goedgekeurd, en de belangen van de verbruikers en van de overige belanghebbende kringen tegen ieder machtsmisbruik in bescherming neme.

Met deze organisatie van het kolenbedrijf, staat de vraag van het kolenvervoer in nauw verband, en de ongelijke mededinging welke door de Nationale Maatschappij van Spoorwegen aan de binnenscheepvaart wordt gedaan. Er werd een praktische formule gevonden om onze Rijnscheepvaart te vrijwaren voor de noodlottige gevolgen welke de sterke besnoeiing van den Duitschen koleninvoer voor haar dreigde mede te brengen. Sedert jaren, werkt deze regeling zonder noemenswaardige moeilijkheden. Maar op onze eigen bin-

concerne les quantités importées qu'en ce qui concerne les prix, a été réfrénée par le contingentement et les taxes d'importation, alors que le débouché intérieur s'est trouvé fortement élargi grâce à la reprise générale de notre industrie. La situation ainsi créée doit retenir l'attention du gouvernement. Il doit en effet ne pas gêner d'une part la prospérité générale qui dépend d'un approvisionnement à bon marché et facile de charbon, et d'autre part ne pas entraver l'assainissement qui s'impose aussi dans l'industrie charbonnière, en prolongeant l'existence d'entreprises non viables. (Cfr. également le rapport du Sénat, qui traite plus en détail la question des charbons.)

L'on ne doit pas pour cela abandonner complètement la politique adoptée. Il est trop tôt, en effet, pour perdre de vue les années troublées que l'industrie charbonnière a vécues de 1930 à 1934, avec les menaces constantes de grèves et de conflits violents qui les accompagnaient. Sans les mesures protectionnistes de l'époque, sans la réglementation industrielle rendue possible en 1934 par les Chambres législatives, notre industrie charbonnière serait tombée dans une situation de misère sociale et économique épouvantables. Si le rétablissement actuel suffit pour rendre possible et souhaitable une détente des mesures protectionnistes antérieures, ce n'est pas une raison pour retourner aux situations désordonnées et non-surveillées dont nous avons appris à connaître les dangers.

Qu'il me soit cependant permis de signaler que le système organique proposé aux Chambres en 1934 ne fut pas intégralement réalisé. En organisant leur industrie sous la forme d'une coöperative, qui comprend actuellement toutes les exploitations minières, les patrons miniers ont réussi à fixer sans intervention gouvernementale leurs prix et conditions de vente. Ils ont ainsi pu éviter que le gouvernement s'occupe directement de leur politique de vente. Une des conséquences en a été que l'organisation consultative des consommateurs, destinée à être le contre-poids normal de la protection accordée à la production, n'a pas pratiquement donné de fruits, et que les producteurs charbonniers avec l'aide de la protection de l'Etat ont créé un monopole d'exploitation qui ne peut être approuvé inconditionnellement. Il est souhaitable, et un membre y a insisté, que le gouvernement retourne à la conception originelle de cette organisation industrielle, telle qu'elle fut approuvée par la Chambre, et qu'il protège les intérêts des consommateurs et des autres milieux intéressés contre tout abus.

Connexe à cette organisation de l'industrie charbonnière, est le problème du transport charbonnier, et la concurrence inégale faite par la Société Nationale des Chemins de fer à la batellerie. Une formule pratique fut trouvée pour garantir notre batellerie rhénane contre les conséquences néfastes dont elle était menacée par la forte limitation des importations de charbon allemand. Depuis des années, cette réglementation fonctionne sans difficultés appréciables. Mais rien de tel ne fut appliqué sur nos propres cours

nenwateren, werd niets van dien aard toegepast, zelfs niet ten bate van het kolenvervoer dat bestemd is om langs de zeehavens te worden verzonden of als bunkeriading te worden gebruikt. De Spoorweg heeft in de centralisatie van onzen kolenafzet het middel gevonden om een collectief tarief toe te passen, dat doodend is voor de concurrentie vanwege de schippers. Dit is niet billijk voor deze verdienstelijke werkers; het is evenmin bevorderlijk voor een algemeene economische heropleving en het is te hopen dat de Minister van Economische Zaken een weg zal vinden om aan de binnenscheepvaart een behoorlijk minimum-aandeel in het kolenvverkeer te verzekeren.

Een lid vestigt de aandacht op de overgrote kapitaalbelegging bij sommige nijverheden en, inzonderheid, die van de nijverheidscokeproductie.

Hij wijst er inzonderheid op, dat het meerendeel der cokeovens werden opgericht zonder rekening te houden met de verbruiksmogelijkheden in België en met de productiemogelijkheid der naburige landen.

Met de crisis, verergerden de moeilijkheden naar aanleiding van deze hyperkapitalisatie, in zooverre dat sommige dezer ondernemingen die aanzienlijke verliezen hadden ondergaan, de Regeering wikten dwingen een gedeelte van hun verlies te dragen onder den vorm van afschaffing van inkomtaxes op de vreemde kolen, terwijl zij aandrongen op de toepassing der contingentceeringspolitiek bij den invoer der stikstofhoudende producten.

Gezegd lid drukt derhalve den wensch uit, dat de Regeering zou overgaan tot een onderzoek nopens het productievermogen van sommige nijverheden vergeleken met de binnenlandsche verbruiksmogelijkheden en de mogelijke afzetgebieden.

Een lid heeft opnieuw het vraagstuk opgeworpen betreffende den verkoopprijs der electriciteit.

Hij herinnert er aan, dat de Regeering, sedert 1910, de formule in handen heeft, volgens welke de Minister van Binnenlandsche Zaken driemaandelijks den prijs vaststelt van de waarde der factoren die in aanmerking komen voor de samenstelling van de verkoopprijzen.

Het drukt den wensch uit, dat de Regeering aan de verschillende factoren de werkelijke waarde zou toekennen; dergelijke maatregel zou als onmiddellijk gevolg een vermindering der verkoopprijzen hebben.

Het lid dringt aan op het belang van dit vraagstuk voor de nijverheid, voor den handel in 't algemeen, en voor alle andere verbruikers.

Het is begrijpelijk dat verschillende leden van de Commissie op bijzondere wijze van hun belangstelling deden blijken voor de belangen van den Middenstand. Het middenstandsvraagstuk blijft in het centrum staan van onze economische en maatschappelijke politiek; en van den Minister van Economische Zaken, van wien de diensten van den Middenstand afhangen, wordt verwacht dat hij, in de eerstkomende tijden op doortastende wijze voor de heropleving van den Middenstand zal kunnen optreden.

In de toespraak, welke de heer Minister op 26 October II. voor de Radio heeft gehouden, heeft hijzelf de overtuiging

d'eau, même pas en faveur du transport charbonnier destiné à être expédié par les ports de mer ou à être mis en soute. Dans la centralisation des ventes de charbon, le chemin de fer a trouvé le moyen d'appliquer un tarif collectif, qui est mortel pour la concurrence des bateliers. Cette situation n'est pas équitable à l'égard de ces travailleurs dignes d'intérêt; elle ne favorise pas non plus un redressement économique général et il est à espérer que le Ministre des Affaires Economiques trouvera le moyen d'assurer à la batellerie une part minimum convenable dans le transport charbonnier.

Un membre appelle l'attention sur l'investissement de capitaux exagérés dans certaines industries et notamment celle de la production des coques industriels.

Il signale notamment que la plupart des cokeries ont été installées sans qu'il ait été tenu compte de la capacité de consommation en Belgique et de la capacité de production des pays voisins.

La crise venue, les difficultés consécutives à cette surcapitalisation s'aggravèrent au point que certaines de ces entreprises ayant subi des pertes énormes, voulurent forcer le Gouvernement à supporter une partie de leur perte sous forme de suppression de taxes d'entrées sur les charbons étrangers, pendant qu'elles poussaient elles-mêmes à la politique de contingentement pour l'entrée des produits azotés.

Ce membre formule le vœu de voir le Gouvernement procéder à une enquête sur la capacité de production de certaines industries en rapport avec la capacité de consommation intérieure et les débouchés possibles.

Un membre soulève de nouveau la question des prix de vente de l'électricité.

Il rappelle que depuis 1919, le Gouvernement est maître de la formule d'après laquelle le Ministère de l'Intérieur fixe trimestriellement la valeur des éléments qui composent les prix de vente.

Il formule le vœu de voir le Gouvernement donner aux divers éléments leur valeur réelle; pareille mesure devant avoir pour conséquence immédiate de faire diminuer les prix de vente.

Le membre insiste sur l'importance que revêt ce problème pour l'industrie, pour le commerce en général et pour tous les autres consommateurs.

Il se conçoit que plusieurs membres de la Commission se soient intéressés de façon toute spéciale au sort des classes moyennes. Le problème des classes moyennes reste un point capital de notre politique économique et sociale et on attend que M. le Ministre des Affaires Economiques, dont dépendent les services des classes moyennes, que d'ici peu il prenne des mesures efficaces en vue du relèvement des classes moyennes.

Dans le discours que M. le Ministre a prononcé à la T. S. F. le 26 octobre dernier il a lui-même exprimé sa

uitgesproken dat dit parlementair jaar belangrijke verwezenlijkingen zal medebrengen voor den handeldrijvenden en den industrieelen Middenstand. De aanstelling van een bijzonderen Koninklijken Commissaris, belast met het uitwerken van een Regeeringsprogram voor den Middenstand, heeft de verwachtingen nog hooger gespannen. Wij houden ons overtuigd dat deze verwachtingen niet zullen worden beschaamd en dat de Regeering, binnen korte weken, met nieuwe hervormingsvoorstellen ten gunste van den Middenstand zal te voorschijn komen.

Het is niet noodig nog eens in herinnering te brengen met welk ongeduld onze zelfstandige bedrijfsondernemers, ambachtslieden en neringdoeners een vereenvoudiging en een verzachting van de fiscaliteit die op hen weegt verwachten. Alles is, dienaangaande, tot in den treure gezegd en herzegd. Deze hervorming hoort, ten andere, niet rechtstreeks bij den Minister van Economische Zaken thuis. Zij hangt af van Financiën. Maar de middenstanders vrouwen op den invloed van hun Minister om de Regeering te overtuigen van den ernst en de gegrondheid van de rechten die zij sedert zoolang reeds op fiscaal gebied hebben doen hooren.

Van bijzondere actualiteit is het vraagstuk der warenhuizen. De beginsel-bezwaren tegen een wettelijke beperking wijken, in de openbare opinie, meer en meer terug voor de maatschappelijke noodwendigheden en voor het openbaar belang, welke voor een beperking pleiten. De Commissie waardeert het, dat de Regeering het initiatief heeft genomen om, door een grendelwet welke bij de Kamer een gunstig onthaal genoot, de vermenigvuldiging van de warenhuizen voorloopig in te toomen en aldus de ongestoorde discussie van een meer duurzame regeling mogelijk te maken. Zij hoopt, evenwel, dat de Minister spoedig het Parlement in het bezit van zijn definitief ontwerp zal stellen, zoodat de tijd voor een grondig onderzoek niet ontbreke. Een lid drukte bepaaldelijk den wensch uit dat de Bijzondere Commissie met de voorstudie belast, nog vóór 31 December, haar werkzaamheden zou voleinden.

De vragen welke buitendien op den voorgrond treden zijn deze van de kredietorganisatie, de drijfkracht en de bedrijfsordening.

De maatregelen welke, in 1934, voor de uitbreiding van het middenstandskrediet werden genomen, beginnen hunne vruchten af te werpen. De bewerkingen van de Centrale Kas voor Klein Beroepskrediet hebben, in de jaren 1935 en 1936, op veelbelovende wijze toegenomen. Men werpe een oogslag op de cijfers welke in de bijlage van dit verslag worden gegeven. Ook het tijdelijk Fonds heeft vlijtig gearbeid. Het heeft op dit oogenblik een totaal bedrag van ongeveer 200 miljoen frank aan kredieten toegestaan. De belofte door de Regeering in hare program-verklaring afgelegd : dat het tijdelijk Fonds tot een bestendig instituut zal worden omgevormd, werd door de belanghebbende kringen niet voldoening ontvangen. Het is te hopen dat deze beslissing niet langer zal uitblijven en dat bij deze gelegenheid de samenwerking tusschen de verschillende kredietinstellingen voor den Middenstand nauwer zal worden toegehaald. Ook de oprichting van een nationaal instituut voor middenstandskrediet op onroerend bezit wordt met ongeduld tegemoet gezien.

conviction que cette année parlementaire verra des réalisations importantes en faveur du négoce et de la petite industrie. La désignation d'un commissaire royal spécial chargé d'élaborer un programme gouvernemental pour les classes moyennes a ravivé les espérances. Nous sommes convaincu que ces espoirs ne seront pas déçus et que, d'ici quelques semaines, le Gouvernement présentera des propositions de réformes nouvelles en faveur des classes moyennes.

Il est superflu de rappeler avec quelle impatience nos chefs d'entreprise, nos artisans et négociants s'attendent à une simplification et un allègement de la fiscalité tracassière. En cette matière tout a été dit et redit. D'ailleurs cette réforme ne dépend pas directement de M. le Ministre des Affaires Economiques. Elle dépend des Finances. Mais les classes moyennes se fient à l'influence de leur ministre en vue de convaincre le gouvernement que les plaintes que, depuis si longtemps, elles font entendre contre le régime fiscal sont sérieuses et fondées.

Le problème des grands magasins est d'une actualité brûlante. Les objections de principe contre une restriction légale doivent céder le pas aux yeux de l'opinion publique devant les nécessités sociales et l'intérêt public militant en faveur d'une restriction. La commission attache du prix au fait que le gouvernement ait pris l'initiative au moyen d'une loi de cadenas temporaire, accueillie favorablement à la Chambre, de réfréner provisoirement la multiplication des grands magasins et de faciliter de la sorte l'examen sérieux d'une réglementation plus durable. Toutefois elle espère que le Parlement soit mis sans tarder en possession d'un projet définitif pour qu'il ait le temps d'y consacrer un examen approfondi. Un membre allant même plus loin exprima le vœu que la commission chargée de l'étude préparatoire clôture ses travaux avant le 31 décembre.

Les autres problèmes traités furent ceux de l'organisation du crédit, de la force motrice et de l'organisation professionnelle.

Les mesures prises en 1934 en vue de l'extension du crédit aux classes moyennes commencent à porter des fruits. Les opérations de la Caisse centrale pour le crédit à la petite industrie ont, depuis 1935 et 1936, un volume sans cesse croissant. Il suffit de jeter un coup d'œil sur les chiffres donnés comme annexe à ce rapport. De son côté, le Fonds temporaire n'est pas resté inactif. A l'heure actuelle, il a accordé des crédits pour un montant de près de 200 millions. La promesse du gouvernement, dans sa déclaration, de transformer le Fonds temporaire en une institution permanente a été accueillie avec satisfaction dans les milieux intéressés. Il est à espérer que cette décision ne tarde pas et que cette occasion sera mise à profit en vue de resserrer la collaboration entre les divers établissements de crédit pour les classes moyennes.

C'est aussi avec impatience qu'est attendue la création d'un institut national de crédit immobilier aux classes moyennes.

Er wordt, evenwel, door de Middenstanders geklaagd dat de interesten over het algemeen nog te hoog zijn. Er is reeds een merkelijke verbetering ingetreden, in vergelijking met den toestand die, een paar jaar geleden, bestond; maar in vergelijking met de interesten die betaald worden op leeningen voor het bouwen van goedkope woningen, voor den kleinen landeigendom en andere, blijft deze voor het klein beroepskrediet en het krediet voor aankoop van gereedschap nog vrij hoog. Wellicht is het mogelijk, door verhooging van de rentelooze dotatie door den Staat verleend, door verruiming van de tusschenkomst van de Nationale Bank en door verlaging van de provisie welke door de plaatselijke kredietinstellingen, waarvan de tusschenkomst verplichtend is, worden vereischt, nog eenige verzachting van de leeningsvoorwaarden te bereiken. Van meer belang echter schijnt te zijn dat de voorwaarden van kredietverleening nog beter worden aangepast bij den bijzonderen aard van het middenstandsbedrijf — o. a. door verruiming van de persoonlijke borgstelling — en het genot van de bestaande mogelijkheden worden vergemakkelijkt door de vermenigvuldiging van de plaatselijke instellingen welke de aanvragen kunnen bemiddelen.

Het verdient tevens overweging of, met de uitbreiding van de kredietmogelijkheden, niet een meer stelselmatige actie kan worden verbonden om den middenstander behulpzaam te zijn, door hen aan te sporen tot het aanleggen van een eenvoudige maar strenge boekhouding. Senator Van Coillie heeft, in de Senaatzitting van 10 December, den vinger gelegd op een zorgwekkende wondeplek van het middenstandsbedrijf: het gemis aan voldoende zakelijke bekwaamheid, vooral bij de winkelhouders. Deze toestand is een van de droeve vruchten van de ongeregelde van een bedrijfsleven dat aan eenieder toelaat, op goed-valle-uit, een zaak te openen, maar hij is ook een van de voornaamste oorzaken dat zoovele middenstandsondernemingen na korten tijd te gronde gaan. In afwachting dat een gepaste bedrijfsordening deze kwaal beperke, kan de Regeering, langs den weg van de kredietinstellingen, die door haar worden gesteund en begunstigd, een eerste inspanning doen om de middenstanders met de voordeelen van een goede boekhouding vertrouwd te maken. Deze instellingen zouden zich moeten bezighouden met het opmaken en verspreiden van eenvoudige handelsboekhouding aangepast bij de verschillende middenstandsbedrijven, en het zou als een vaste regel moeten gelden, dat het bijzonder middenstandskrediet alleen wordt verleend aan deze personen die niet alleen voldoende zakelijke en zedelijke waarborgen bieden, maar die tevens, door voldoende vakkennis en een ordelijke bedrijfsorganisatie, in de mogelijkheid verkeerden om een normale zaak tot stand te brengen. Deze regel zou met bijzonder gestrengheid dienen te worden toegepast, wanneer het kredieten betreft voor het oprichten van een nieuwe onderneming.

Niet minder belangrijk is het vraagstuk van de goedkope drijf- en verlichtingskracht, in verband met de uitoefening van een ambacht of nering. Het is niet voldoende den kleinen ondernemer te voorzien van de vereischte beroepsbekwaamheid, door gunstige kredietmogelijkheden en door opwekkende tentoonstellingen den lust te geven om zich door een goede bewerktuiging strijdvaardig te maken tegen

Les classes moyennes se plaignent pourtant encore de ce que les taux d'intérêt soient en général trop élevés. Une amélioration appréciable s'est déjà manifestée, comparativement à la situation d'il y a deux ans, mais, comparativement aux intérêts payés sur prêts pour la construction d'habitation à bon marché, pour la petite propriété rurale et autres, celui relatif au petit crédit professionnel et le crédit pour l'achat d'outillage est encore relativement élevé. Sans doute existe-t-il encore des moyens d'arriver à un adoucissement des conditions de prêts par la majoration de la dotation de l'Etat, par un élargissement de l'intervention de la Banque Nationale et par une diminution des commissions exigées par des organismes de crédit locaux, dont l'intervention est obligatoire. Il semble cependant de plus d'importance de mieux adapter les conditions d'octroi de crédit à la nature spéciale des professions des classes moyennes, — notamment par l'extension de la garantie personnelle, — et de faciliter l'obtention des avantages offerts actuellement par l'augmentation du nombre des organismes locaux servant d'intermédiaire pour les demandes.

و... ..

Il y a lieu également d'envisager s'il ne peut être lié, à l'extension des possibilités de crédit, une action plus systématique en vue d'aider les membres des classes moyennes à tenir une comptabilité simple mais rigoureuse. A la séance du Sénat du 10 décembre, M. le sénateur Van Coillie a appuyé sur le point névralgique des exploitations des classes moyennes: le manque de connaissance suffisante des affaires, surtout chez les boutiquiers. Cette situation est le résultat du manque d'organisation dans une vie professionnelle permettant à tout le monde d'ouvrir un commerce au hasard, mais c'est aussi l'une des causes principales à la suite desquelles tant d'entreprises moyennes courent à la ruine en peu de temps. Dans l'attente de voir endiguer ce mal par une organisation professionnelle adéquate, le gouvernement est en mesure de faire un premier effort par la voie des organisations de crédit, soutenues et favorisées par lui, afin de familiariser les classes moyennes avec les avantages d'une bonne comptabilité. Ces organismes devraient s'occuper de l'établissement et de la vulgarisation d'une comptabilité commerciale simplifiée, adaptée aux différentes professions des classes moyennes et il devrait être érigé en règle immuable que le crédit aux classes moyennes ne serait consenti qu'aux personnes offrant, non seulement des garanties matérielles et morales, mais se trouvant en outre, grâce à une connaissance professionnelle et une organisation bien ordonnée, dans la possibilité d'établir un commerce normal. Cette règle devrait être appliquée avec une sévérité spéciale lorsqu'il s'agit de crédits à affecter à la création d'une nouvelle entreprise.

Non moins important est le problème de la force motrice et d'éclairage à bon marché, en rapport avec l'exercice d'un métier ou commerce. Il ne suffit pas de procurer au petit entrepreneur l'aptitude professionnelle requise, de lui donner le désir, par des possibilités de crédit favorables et par des expositions tentantes, de se procurer un outillage approprié à la lutte contre les entreprises plus impor-

de grooten ondernemingen; het is noodig zijn bedrijvigheid te bevorderen, door hem te voorzien met goedkope drijfkraft en lichtstroom.

Deze wensch werd reeds dikwijls geuit. Hij werd bij de bespreking van deze begrooting onderlijnd in den Senaat. Hij behoort tot de onmiddellijke praktische mogelijkheden. De gas- en bijzonder de electriciteitsondernemingen verkeerden, over het algemeen, in een bloeienden toestand. Zij verlagen voortdurend en door betere organisatie en door volmaking van hun technische inrichtingen den kostprijs van hun voortbrengst, terwijl zij voor lange jaren tegen vermindering van hun inkomen gedeekt zijn door hun concessieakten. Het is billijk dat zij, in nieuwe winstmogelijkheden, een zekere vergoeding en aanmoediging vinden voor deze technische verbeteringen. Maar het is niet minder billijk dat deze meerwinsten in de eerste plaats benuttigd worden om het economisch leven, en meer bijzonder de bedrijvigheid van de zelfstandige kleine patroons te bevorderen. Het is overbodig te wijzen op de vele sociale en zedelijke voordelen die verbonden zijn met de uitbreiding van een gezond en bloeiend familiaal bedrijfsleven, en de gas- en electriciteitsmaatschappijen kunnen met des te meer gerustheid een zelfs verregaande politiek van goedkope drijfkraft en lichtstroom voor de kleine bedrijven invoeren, daar deze consumptie slechts een klein gedeelte vertegenwoordigt van hunne geheele voortbrengst.

Het derde vraagstuk betreft de bedrijfsorganisatie. Een goede oplossing van dit vraagstuk zal van aard zijn om, op rationeele wijze, de meeste moeilijkheden van het middenstandsbedrijf uit den weg te ruimen. De Regering is van de noodwendigheid van deze hervorming overtuigd. Zij heeft hare voorstellen aangekondigd. De Kamer ziet begeerig uit naar de gelegenheid om ze aan een grondige bespreking te onderwerpen. Welke ook de draagwijdte weze van het ontwerp dat in voorbereiding is, het komt den verslaggever van uw Commissie voor, dat een onderscheid zal moeten gemaakt worden tusschen de organisatie van de grootbedrijven en deze van de middenstandsbedrijven. De levensvoorwaarden van beide zijn zeer verschillend en de bedrijfsorganisatie van den Middenstand zou moeilijk kunnen voorzien in de behoeften die aan het klein en persoonlijk bedrijf eigen zijn, indien zij, uit hoofde van verwantschap van productie of handelsverrichtingen, aan dezelfde bedrijfsregelen werden onderworpen als de groote ondernemingen. Deze bemerking geldt niet voor de loonen en arbeidsvoorwaarden van den werknemer, want die moeten in beide gevallen gelijkwaardig zijn; maar zij betreft de algemeene voorschriften in zaken van bedrijfsorganisatie welke de ondernemingen van een zelfde bedrijfstak onderling moet verbinden.

Een lid drukte het verlangen uit, dat het Bulletin van den Middenstand opnieuw zou verschijnen. Een ander lid, dat de studie van de begrooting zou worden vergemakkelijkt, door het samenbrengen van al de uitgaven die den Middenstand betreffen.

Bij artikel 18, werd de vraag geopperd of het verleenen van toelagen voor het vormen van leerlingen afhankelijk wordt gemaakt van een goede behandeling van den leerling door den patroon, ook in zaken van het betaalde loon.

tantes; il faut favoriser son activité en lui donnant de la force motrice et de la lumière à bon marché.

Ce vœu fut maintes fois exprimé. On y a insisté lors de la discussion de ce budget au Sénat. Il fait partie des possibilités pratiques immédiates. Les industries du gaz et surtout celles de l'électricité sont en général très florissantes. Elles diminuent constamment, tant par une meilleure organisation que par l'amélioration de leurs installations techniques, le prix de revient de leur production, pendant qu'elles sont garanties pour de nombreuses années contre la diminution de leurs ressources par les concessions qu'elles ont obtenues. Il est équitable qu'elles trouvent dans de nouvelles possibilités de bénéfices une certaine compensation et un encouragement pour ces améliorations techniques. Mais il n'est pas moins équitable que ces bénéfices supplémentaires soient utilisés d'abord pour favoriser la vie économique et en particulier l'activité du petit patron indépendant. Il est superflu de signaler les nombreux avantages sociaux et moraux liés au développement d'une industrie familiale saine et florissante. Les sociétés de gaz et d'électricité peuvent d'autant plus tranquillement instaurer une politique même avancée de force motrice et de lumière à bon marché pour les petites industries que cette consommation ne représente qu'une faible partie de leur production totale.

Le troisième problème concerne l'organisation industrielle. Une bonne solution de ce problème sera de nature à écarter de façon rationnelle la plupart des difficultés de l'industrie des classes moyennes. Le gouvernement est convaincu de la nécessité de cette réforme. Il a annoncé ses projets. La Chambre attend l'occasion de les soumettre à une discussion approfondie.

Quelle que soit aussi la portée du projet en préparation, le rapporteur de votre Commission estime qu'il conviendra de faire une distinction entre l'organisation des grandes entreprises et celle des classes moyennes. Les conditions d'existence de ces deux sortes d'entreprises sont très différentes et l'organisation professionnelle des classes moyennes ne pourrait que difficilement pourvoir aux nécessités propres à une petite entreprise ou à une entreprise individuelle, si ces conditions devaient être assimilées les unes aux autres sous prétexte de similitude de production ou d'opérations commerciales. Cette remarque ne vise pas les conditions de rémunération et de travail du salarié, celles-ci devant être de même valeur dans les deux cas, mais elle se rapporte aux prescriptions générales en matière d'organisation des entreprises pour lesquelles doivent être nécessairement liées entre elles les entreprises d'une même branche d'exploitation.

Un membre a exprimé le désir de voir paraître de nouveau le bulletin des classes moyennes. Un autre membre de voir faciliter l'étude du budget par le groupement de toutes les dépenses concernant les classes moyennes.

A l'article 18 on a posé la question de savoir si l'octroi de subsides pour la formation d'apprentis est subordonné à un bon traitement de l'élève par le patron, notamment en ce qui concerne le salaire payé.

Een lid is van gevoel dat er te groote verschillen bestaan tusschen de loonen en wedden van werklieden en bedienden die een gelijkaardige taak verrichten, naar gelang de plaats waar zij werkzaam zijn. Hij dringt aan op meer gelijkvormigheid.

Bovenstaande bemerkingen putten de vragen niet uit, op dewelke in den schoot van de Commissie de aandacht werd gevestigd. De geopperde beschouwingen zijn evenmin de uitdrukking van het gevoelen van al de leden. Er heerscht over de problemen van economischen aard veel meningsverschil, eilaas ook veel onzekerheid. Dit verslag is dan ook slechts een voorloopig overzicht dat, bij de bespreking in de Kamer, van verschillende zijden zal worden toegelicht en aangevuld.

Het is met dit gebruikelijk voorbehoud, dat de Commissie hare goedkeuring aan dit verslag eenparig verleend heeft.

De begroting zelf wordt door de meerderheid van de leden bij de Kamer aanbevolen.

De Verslaggever,

De Voorzitter,

Fr. VAN CAUWELAERT. R. de KERCHOVE d'EXAERDE.

Un membre est d'avis qu'il y a de trop grandes différences entre les salaires des ouvriers et employés qui remplissent une tâche identique, selon le lieu de leur travail. Il insiste pour qu'il y ait plus d'uniformité.

Ces considérations n'épuisent pas les questions soulevées au sein de la Commission. D'autre part, ces considérations ne sont pas l'expression du sentiment de tous les membres. Les problèmes d'ordre économique donnent lieu à beaucoup de divergences de vue et, hélas, à beaucoup d'insécurité. Dès lors, ce rapport n'est qu'un aperçu provisoire qui de divers côtés à la Chambre sera commenté et complété.

Avec ces réserves d'usage la Commission a approuvé ce rapport à l'unanimité.

La majorité des membres de la Commission demande que le budget soit adopté.

Le Rapporteur,

Le Président.

Fr. VAN CAUWELAERT. R. de KERCHOVE d'EXAERDE.

Overzicht van de werkzaamheid van de Centrale Kas voor Klein Beroepskrediet.

Aspect général de l'activité de la Caisse Centrale du Petit Crédit Professionnel.

	1935 Einde December <i>Fin décembre</i>	1936 tot 30 November <i>au 30 novembre</i>
Het handelscijfer van	164,287,241.17	211,596,186.96
<i>Le chiffre d'affaires de :</i>		
waarvan disconto op korten termijn... ..	46,530,891.55	57,268,888.16
<i>dont escompte à court terme.</i>		
Voorschotten in rekeningen-courant	117,756,349.62	154,327,298.82
<i>Avances en comptes-courants.</i>		
heeft aanleiding geven tot :		
<i>a donné lieu à :</i>		
1) Een totale beweging zoowel in debet als in credit, van... ..	717,564,943.74	1,076,111,834.42
<i>Un mouvement total tant au débit qu'au crédit de.</i>		
2) Een aantal ingekomen promessen Langen termijn, van... ..	22,077.00	23,571.00
<i>Un nombre de promesses Long terme entrées de.</i>		
3) Een aantal uitgegane promessen Langen termijn, van... ..	14,151.00	12,977.00
<i>Un nombre de promesses Long terme sorties de.</i>		
4) Een aantal ingekomen effecten Kortten termijn, van... ..	23,492.00	39,074.00
<i>Un nombre d'effets Court terme entrés de.</i>		
5) Een aantal uitgegane effecten Kortten termijn, van... ..	23,786.00	38,117.00
<i>Un nombre d'effets Court terme sortis de.</i>		
6) Een totaal van bij de C. E. hergedisconteerde waarden van (per jaar)... ..	18,035,757.34	11,243,783.30
<i>Un total de réescompte auprès de la C. E. de (par an- née).</i>		
7) Een totaal van bij de N. B. hergedisconteerde waarden van (per jaar)... ..	39,639,272.37	59,904,199.65
<i>Un total de réescompte auprès de la B. N. de (par an- née).</i>		
8) Niet voorziene vernieuwingen :		
<i>Des renouvellements non prévus :</i>		
aangevraagd voor... ..	1,209,465.30	1,058,440.76
<i>sollicités pour.</i>		
uitgevoerd ten beloope van	909,055.30	997,970.76
<i>Réalisés à concurrence de.</i>		
te weten %	1.798 %	1.514 %
<i>Soit %.</i>		
op omloop Langen termijn... ..	50,554,604.04	65,891,433.18
<i>Sur cours Long terme.</i>		
9) Algemeene onkosten van de C. K. welke bedragen	944,956.93	887,263.51
<i>Des frais généraux de la C. C. qui se sont élevés à.</i>		
10) Algemeene onkosten in toepassing der wet van 11-5-1929 als consolidatie en veralgemeening, ten bedrage van... ..	923,207.60	469,723.94
<i>Des frais généraux en application de la loi du 11-5-1929 à titre de consolidation et de généralisation qui se sont élevés à.</i>		
(Het verschil tusschen 1935 en 1936 is te wijten hier- aan, dat het beloop van de interestuitkeering op 31-12-1936 nog niet gekend is.)		
(La différence entre 1935 et 1936 provient de ce que le montant de la ristourne d'intérêts au 31-12-1936 n'est pas encore connue.)		

	1935 Einde December <i>Fin décembre</i>	1936 tot 30 November <i>au 30 novembre</i>
Het geheel aantal van toegestane kredieten, sedert het bestaan der C. K. bedroeg... ..	5,636	7,236
<i>Le nombre total de crédits accordés, depuis l'existence de la C. C., s'est élevé à :</i>		
Voor een gezamenlijk plafond van	147,015,183.90	187,863,873.54
<i>Pour un plafond total de :</i>		
Waarvan in werking	107,310,867.64	134,614,793.98
<i>Dont en vigueur :</i>		

Uitbreiding van de verdeelingsinrichtingen van Klein Beroepskrediet.

Extension des organismes distributeurs de Petit Crédit Professionnel.

	1935 Aantal <i>Nombre</i>	1936 Aantal <i>Nombre</i>
Kredietverenigingen	18	18
<i>Associations de crédit.</i>		
Maatschappijen van Onderlinge borgstelling	25	28
<i>Sociétés de caution mutuelle.</i>		